

Vergaderjaar 2013–2014

32 706

Beveiliging zeevaartroutes tegen piraterij

Nr. 67

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 4 juni 2014

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de ministers van Veiligheid en Justitie en van Buitenlandse Zaken over de brief van 25 april 2014 inzake stand van zaken ten aanzien van vervolging en berechting van door de Nederlandse marine onderschepte verdachten van piraterij en de stand van zaken met betrekking tot het sluiten van overdrachtsovereenkomsten met landen in de regio door de EU en NAVO-missies (Kamerstuk 32 706, nr. 60).

De minister van Veiligheid en Justitie heeft deze vragen, mede namens de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie beantwoord bij brief van 3 juni 2014. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie voor Buitenlandse Zaken,
Eijssink

De griffier van de commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor

**1.
Is het Counter Piracy Programme van het United Nations Office on Drugs and Crime reeds geëvalueerd? Zo ja, hoe is het project beoordeeld, in het bijzonder met het oog op de Nederlandse bijdrage?**

Het *Counter Piracy Programme* (CPP) van het *United Nations Office on Drugs and Crime* (UNODC) is in 2013 geëvalueerd door de onafhankelijke evaluatie eenheid van het UNODC. De evaluatie was zeer positief en het CPP wordt zelfs een *flagship* genoemd voor UNODC. Bij de oprichting in 2009 zijn voor het CPP drie doelstellingen geformuleerd; eerlijke en efficiënte rechtszaken voor piraterijverdachten in de regio, regionale detentiecapaciteit die voldoet aan internationale standaarden, en voor de langere termijn eerlijke en efficiënte rechtszaken in Somalië zelf. De evaluatie stelt dat de eerste doelstelling is gehaald en dat er significante vooruitgang is geboekt op de tweede doelstelling. In samenwerking met *United Nations Development Program* (UNDP) wordt gewerkt aan de derde doelstelling, waarop volgens de evaluatie ook vooruitgang is geboekt. Het evaluatierapport is openbaar. Nederland heeft zowel via het *VN-Counter Piracy Trustfund* als door middel van een aantal geoormerkte bijdragen (waaronder aan detentiefaciliteiten in Somalië en op de Seychellen) een bijdrage geleverd aan het CPP van UNODC. Deze onderdelen zijn niet apart geëvalueerd, maar maken deel uit van bovengenoemde evaluatie van het gehele programma.

**2.
Op welke termijn zijn voldoende landen in de regio volgens de regering voldoende in staat piraterij zelfstandig te bestrijden? Is dat een haalbare doelstelling?**

Om piraterij adequaat te kunnen bestrijden, is het onder meer van belang dat landen in de regio beschikken over een rechtssysteem (vervolging, berechting en detentie) dat voldoet aan internationale standaarden. Nederland ondersteunt landen in de regio, met name via het UNODC, om dit te bereiken. Een rechtssysteem dat voldoet aan internationale standaarden is nog niet in alle landen aanwezig.

**3.
Welk deel van de verdachten wordt in ieder van de genoemde landen berecht (Somalië, Kenia, Jemen, Oman en de Seychellen)? In welke andere landen in de regio worden verdachten berecht?**

Uit de meest recent beschikbare informatie (2013) van UNODC komt naar voren dat in Somalië 343 verdachten van piraterij zijn of worden vervolgd. In Kenia gaat het om 174, in Jemen om 129, in Oman om 32, en op de Seychellen om 133 verdachten. Verdachten van piraterij worden, naast in de al genoemde landen, in de regio ook vervolgd en berecht in Madagascar, Malediven, Qatar, Tanzania, Mauritius en de Verenigde Arabische Emiraten.

**4.
Om welke redenen wil Kenia de overdrachtsovereenkomst met de EU niet verlengen?**

Kenia heeft de overdrachtsovereenkomst met de EU in 2010 eenzijdig opgezegd omdat Kenia meende een te grote bijdrage op het gebied van piraterijbestrijding te leveren in verhouding tot andere landen in de regio.

5. In hoeveel gevallen heeft Kenia verdachten van piraterij voor vervolging overgenomen sinds zij dit op case-by-case basis doet? In hoeveel gevallen is er door EU-lidstaten aan Kenia gevraagd om verdachten van piraterij voor vervolging over te nemen? Om welke redenen heeft Kenia al dan niet zijn medewerking verleent? Wat gebeurt er wanneer Kenia weigert een verdachte voor vervolging over te nemen?

Sinds Kenia in 2010 overdrachtsovereenkomsten met een aantal internationale partners eenzijdig heeft opgezegd (waaronder met de EU) en daarbij aangaf zaken op een *case-by-case* basis in behandeling te nemen, heeft Kenia twee zaken geaccepteerd. In twee andere gevallen leidde een verzoek van de EU niet tot overname van piraten. In het eerste geval werd Kenia informeel benaderd met het verzoek tot behandeling van de zaak, maar bleek de kwaliteit van de bewijslast onvoldoende om tot vervolging over te gaan. In het tweede geval werden de verdachten zowel aan Kenia als aan de Seychellen aangeboden en gaven de Seychellen, al voordat Kenia een beslissing had genomen, aan de verdachten te willen overnemen. Een van de overwegingen die een rol speelt bij het wel of niet overnemen van verdachten door Kenia is de kwaliteit van de bewijslast. Wanneer Kenia niet bereid is om verdachten van piraterij over te nemen, zal een ander land in de regio, of daarbuiten, benaderd worden om de vervolging op zich te nemen. Op dit moment heeft de EU drie overdrachtsovereenkomsten met landen in de regio (Seychellen, Mauritius en Tanzania).

6. Wanneer wordt de overdrachtsovereenkomst met Tanzania naar verwachting afgesloten?

De overdrachtsovereenkomst met Tanzania is en marge van de EU-Afrika top in Brussel, die plaatsvond op 2-3 april 2014, afgesloten met Tanzania. Tot op heden hebben er op basis van deze overeenkomst nog geen overdrachten plaatsgevonden.

7. Hoeveel verdachten zijn er met de in het kader van de EU-missie afgesloten overdrachtsovereenkomst overgedragen aan Mauritius? Hoeveel aan de Seychellen?

De EU-operatie Atalanta heeft op basis van de EU-overdrachtsovereenkomsten 12 verdachten van piraterij overgedragen aan Mauritius en 47 piraterijverdachten aan de Seychellen.

8. Wat gebeurt er met de in Nederland voor zeeroof veroordeelde Somaliërs nadat zij hun gevangenisstraf hebben uitgezeten?

Zoals u bekend is, wordt in de beantwoording van vragen van uw Kamer terughoudend omgegaan met het verstrekken van informatie over individuele lopende zaken. In het algemeen geldt dat vervolging en berechting in Nederland geen rechtmatig verblijf in Nederland tot gevolg heeft. Aan een veroordeelde vreemdeling die geen rechtmatig verblijf in Nederland heeft kan strafonderbreking voor onbepaalde tijd worden verleend vanaf het moment dat zij hiervoor in aanmerking komen. Voorwaarde is dat de vreemdeling Nederland daadwerkelijk verlaat en niet terugkeert. Indien een tot een gevangenisstraf veroordeelde vreemdeling geen gebruik maakt van de eerdergenoemde strafonderbreking wordt in het algemeen deze vreemdeling in vreemdelingbewaring gesteld.

Er wordt ingezet op terugkeer van alle Somalische piraten die in Nederland zijn berecht. Nederland heeft met Somalië afspraken gemaakt over de terugkeer van personen met deze achtergrond. Een persoon die is afgestraft in verband met piraterij is inmiddels op basis van deze afspraken op donderdag 22 mei jl. uitgezet naar Somalië. Eerder hebben ruim tien Somalische piraten ervoor gekozen terug te keren in ruil voor strafonderbreking. Alle overige personen verblijven nog in strafrechtelijke dan wel in vreemdelingsrechtelijke detentie.

9.

Waarom zijn de werkzaamheden van het Joint Investigation Team (JIT) op 31 december 2013 beëindigd?

11.

Wat gebeurt er met de door Eurojust, Europol en het Joint Investigation Team geïdentificeerde betrokkenen bij piraterij? Vindt er strafrechtelijke vervolging plaats en zo ja, door wie? Is het mogelijk dat er hierbij strafrechtelijk onderzoek plaatsvindt naar verdachten op het land? Zo ja, wie voert dit onderzoek uit? Heeft de tot nu gecombineerde wijze van strafrechtelijk onderzoek al tot concrete resultaten geleid? En zo ja, wie is verantwoordelijk voor het strafrechtelijk vervolgen van verdachten?

12.

Wordt de informatie vergaard door Europol, Eurojust en het Joint Investigation Team gedeeld en zo ja met wie? Wat gebeurt er met deze informatie?

Ieder *Joint Investigation Team* (JIT) heeft naar zijn aard een beperkte looptijd. Dat wil echter niet zeggen dat de internationale samenwerking daarmee ook ten einde is gekomen. Zo vinden bij Eurojust periodiek bijeenkomsten van bij de opsporing en vervolging van piraterij betrokken rechtshandhavinginstanties plaats in de vorm van *coordination meetings* waarbij speciale projecten, de inspanningen en specifieke casus worden besproken. Ook Europol kent dergelijke *coordination meetings*. De informatie welke vergaard is binnen het JIT is binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders gedeeld met partijen die zich eveneens bezighouden met soortgelijke onderzoeken. Waar mogelijk wordt deze informatie ingezet ten behoeve van bewijsvoering. Nederland beschikt niet over een overzicht van vervolgingen in individuele gevallen van door Eurojust of Europol geïdentificeerde betrokkenen bij piraterij door derde landen. Voor wat betreft de door het JIT geïdentificeerde personen wordt beoordeeld of er voldoende bewijs voorhanden is voor een eventuele strafrechtelijke vervolging en of sprake is van aantoonbare Nederlandse belangen. Het instellen van strafrechtelijke vervolging is in het Nederlands strafrechtelijke stelsel voorbehouden aan het Openbaar Ministerie. Voor wat betreft verdachten die in een aan Nederland te relateren strafzaak inzake financiers van piraterij zijn geïdentificeerd, is de daadwerkelijke vervolging vast gelopen op het gebrek aan medewerking van onder meer de Somalische autoriteiten.

10.

Zijn er indicaties dat strafrechtelijke vervolging van piraten een afschrikwekkend effect heeft gehad?

Strafrechtelijke vervolging is een integraal onderdeel van piraterijbestrijding en hangt samen met de inzet van internationale antipiraterijmissies in het gebied. Op grond van recente gegevens over piraterijbestrijding neemt het aantal incidenten af.